

спеціально організованому діяльнісному середовищі, моделюючому реальну систему суспільних стосунків, визначає основні тенденції її всебічного особистісного розвитку.

Список використаної літератури

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання.– К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Возрастная педагогическая психология / Под ред. А.В.Петровского. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1983. – 288 с.
3. Савчин М.В. Духовний потенціал людини – Монографія. – Івано-Франківськ: Вид-во «Плай» Прикарпатського університету, 2001. - 203 с.
4. Савчин М.В. Соціальна психологія. Дрогобич: Відродження.–2000.–274 с.

Леся Василенко

*Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка*

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Вступ. Підвищити рівень професійної підготовки вчителя неможливо без розвитку психологічної складової, оскільки психологічні знання відіграють важливу роль в розв'язанні педагогічних проблем.

Сучасні дослідники Я. Бурлака, О. Глузман, О. Демчук, Л. Захарова, Л. Перхач, С. Сапожников, В. Семиченко, О. Тарновська вказують на недостатнє використання потенціалу психологічних дисциплін у формуванні особистісної та професійної компетентності майбутнього вчителя. Активному запиту школи на психологічну освіту педагога, на жаль, не завжди відповідає традиційний зміст, цілі та методи психологічної підготовки, які не до кінця відрефлексовані. Згорнутість психологічної компоненти при підготовці студентів до педагогічної діяльності, а в результаті – дефіцит психологічних знань – перешкоджає їх професійному становленню та формуванню необхідних компетенцій. Тому, необхідно здійснити пошук та обґрунтувати шляхи, фактори та умови, які б

сприяли ефективному впливу психологічних дисциплін на особистісно-професійну підготовку майбутнього вчителя, активізували у нього стійкий інтерес до психологічних знань та уміння здобувати їх самостійно і застосовувати при вирішенні педагогічних завдань, тобто формували у нього професійно-психологічну спрямованість [1].

Виклад основного матеріалу. Велику увагу психологічній підготовці вчителя приділено в дослідженнях вітчизняних науковців, зокрема М.В. Савчина, В.А. Семиченко, Л.А. Онуфрієвої, Д.В. Прасол, Т.Д. Щербан та ін.

Так, М.В. Савчин вказуючи на методологічну ресурсність курсу загальної психології, акцентує увагу на розгляді матеріалістичної, ідеалістичної та дуалістичної світоглядної орієнтації, що дає відповіді на актуальні питання співвідношення душі (психіки) і тіла, духу і тіла; на уявленнях про наукові парадигми, світоглядні нормативи, ідеали цінності, які реалізуються у трактуванні психіки та особистості. Як зазначає дослідник, у результаті вивчення психології студенти мають засвоїти оптимістичну концепцію сучасної людини, що сприятиме становленню у майбутніх педагогів прогресивного професійного світогляду [2].

На сьогоднішній день нагромаджено досить великий досвід психологічної підготовки майбутніх педагогів до педагогічної діяльності. Так, проблемами розвитку мотивації і здібностей шляхом залучення і активізації внутрішніх ресурсів особистості для забезпечення успішної діяльності займались Л.Н. Захарова, В.В. Рижов та ін. На увагу заслуговує аксіологічний підхід до психологічної підготовки студентів, але в основному він використовується в рамках теоретичної і прикладної психології для дослідження закономірностей, механізмів і способів досягнення вершин професіоналізму у різних сферах діяльності (Н.В. Кузьміна, С.Л. Кандибович, В.Р. Орестова та ін.).

Розвиток педагогічної психології актуалізує необхідність вивести психологічну підготовку майбутнього вчителя на сучасний рівень, метою якої має стати активізація особистісного, інтелектуального, творчого, професійного потенціалу майбутнього педагога, формування психологічних компетенцій.

Гуманізація усіх сфер суспільного життя, в тому числі педагогічної практики, відмова від переваги силових методів, перехід від школи передачі знань до школи творчості, розвитку вимагає від педагога оволодіння здоровим стилем діяльності, володіння здоровою особистістю, здатною до мобільності, гнучкості, креативності, до постійного саморозвитку та самовдосконалення.

Аналіз наукових праць з досліджуваної проблеми свідчить про необхідність включення психологічної підготовки майбутнього педагога у цілісний психолого-педагогічний комплекс; потребу у структурній єдності теоретичного, методичного і практичного блоків; а також необхідності самопізнання власного «Я» студента педагогічного ВНЗ із розумінням самоцінності [4].

Проведений аналіз літератури з проблеми дозволив виділити певні підходи, які важливо реалізувати при здійсненні психологічної підготовки майбутнього вчителя:

При плануванні психологічної підготовки вчителя важливо враховувати природу, характер та специфіку педагогічної діяльності. Це вимагає певної методологічної та методичної роботи з трансформації психологічного знання, відповідно до завдань педагогічної діяльності.

Зміст і структура психологічних дисциплін мають включати теоретико-науковий, методологічний і прикладний (практико-професійний) аспекти професійної освіти педагогів. Важлива увага при вивченні психології має бути зосереджена на прикладному компоненті, на розвитку професійної свідомості та професійної ідентичності.

Розширення меж психологічної підготовки майбутніх педагогів шляхом наповнення змісту психологічних дисциплін інформацією про фундаментальні особистісні здатності, повноцінно розвинену здорову особистість, її духовні та конструктивні сторони, здоровий життєвий стиль та спосіб життя, здорову професійну діяльність [3].

Застосування компетентнісного підходу при викладанні психологічних дисциплін, здатність гнучко використовувати психологічні знання, пов'язувати їх з життям, розв'язувати різноманітні особистісні, навчальні та професійні

завдання. Дослідники виділяють низку умов компетентнісного підходу: орієнтація на суб'єктність особистості; створення креативного середовища, спонукання до рефлексивної діяльності, проблематизація та діалогізація освітнього процесу

Актуалізація розвивального потенціалу психологічної науки, тобто застосування нових форм і методів роботи для отримання максимуму інформації про майбутню професійну діяльність та про себе в ній; стимулювати пізнавальну активність, спрямовану на себе як суб'єкта педагогічної діяльності, формування вміння спостерігати, нагромаджувати, закріплювати, аналізувати й узагальнювати власний професійний досвід.

Психологічна підготовка має сприяти саморозвитку та самовдосконаленню майбутнього педагога. Практичне значення психологічних дисциплін виявляється в їх перетворювальній функції, у забезпеченні індивідуальними засобами роботи над собою, самозміні та саморозвитку, актуалізації внутрішнього потенціалу майбутнього педагога і прогнозування образу ідеального вчителя.

Висновки. Таким чином, психологічна підготовка повинна бути націлена на формування цілісної особистості майбутнього педагога, в сукупності його природних, душевних і духовних сторін. Вона має забезпечити не тільки володіння психологічними знаннями та вміннями для керування пізнавальною діяльністю, але й активізувати процес особистісно-професійного становлення, розвиток психологічної культури, професійно-педагогічної спрямованості, професійно важливих якостей, саморозвиток і безперервну освіту в процесі професійної діяльності, формування здорової професійної діяльності. Викладання психології має відповідати контексту певних прикладних проблем, які мають місце в педагогічній діяльності і забезпечувати студентів знаннями методів та шляхів їх розв'язання.

Список використаної літератури

1. Исаев Е.И. Теория и практика психологического образования педагога / Е.И.Исаев // Психологический журнал, 2010. Т.21. № 6. - С.56-65.

2. Савчин М.В. Методологічна ресурсність курсу загальної психології для майбутніх педагогів / Методологічні, теоретичні та практичні проблеми психологічної науки // Редактори-упорядники М.В.Савчин, А.Р.Зимянський. – Дрогобич: «Швидкодрук», 2020. – С.182-186.
3. Савчин М.В. Здорова і нездорова професійна діяльність вчителя / М.В.Савчин // Особистісно-професійний розвиток майбутнього педагога: монографія. - Дрогобич ВВДДПУ імені Івана Франка, 2014. – С.37-41.
4. Філіпова В. Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства: Матеріали Міжнародної науково-теоретичної конференції НПУ ім. М.П. Драгоманова 18-19 жовтня 2000 р. / Укл. П.В. Дмитренко, О.Л. Макаренко. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000. – Ч. 3. – 244 с.

Марія-Андріана Вей

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ САМООЦІНКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Постановка проблеми. Центральним утворенням особистості є самооцінка, яка значною мірою зумовлює соціальну адаптацію людини, акумулює весь її життєвий досвід, є регулятором її поведінки та діяльності. Адекватна самооцінка й особистісні якості, які є значущими для психолога, є найвагомішою складовою і необхідною умовою його ефективної професійної діяльності.

На думку І. Чеснокової, діяльність, поведінка, спілкування виступають в якості основи становлення як змістовної сторони самосвідомості (системи знань про себе різних форм ставлення до себе), так і функціональних її можливостей, способів здійснення. Для соціально зрілої особистості характерна специфічно розвинена здатність адаптації до найрізноманітніших ситуацій та спілкування, що дуже важливо для професіоналізму психолога. Ця здатність може існувати тільки на основі досить стійкого і адекватного знання про себе, що дає можливість постійно приміряти свої реальні можливості та очікування до вимог ситуації спілкування, співвідносити свою поведінку з очікуваннями